

Trolljo.

et var en gang i gammel tid en fisker som hette Jo. Han bodde høiest oppe og innerst inne, der alle elvene begynner og alle dalene slutter. Fiskejo kalte somme ham, for på de stille dager svam han over de svarte fjellsjøer som en stor, mørk fugl og slo ned efter fisk; Trolljo kalte andre ham, for på vidden der han

bodde, satt trollene i de grå, roggssamme uværsetter hver på sin haug rundt omkring og så på hverandre kvasse som lyn og talte til hverandre, dundrende som torden. Men Jo var til venns med dem alle, for han var av dem som hadde råd for alt, og gode råd er dyre blandt troll som blandt folk, må v te.

Så var det en dag ut på høsten, Trolljo satt inne i bua si og bømte fiskegarn. Ute var det grått med tung, stille luft over alle fjell.

Med ett kom der et blink, så varmen mest sluknet på åren, og et brak som om berget brast. Budøren spratt op, og ned igjennem ljoren stakk et digert troll nesen inn.

„Er det langferdendes folk ute så sent?“ spurte Jo, han fikk op messingdåsen av bukselommen og tok sig en ny skrå.

„Er så,“ svarte trollet så kvast at varmen sluknet og døren gikk av hengslene.

„Du får ikke dundre slik på bua mi,“ sa Trolljo, han reiste sig.

„Å, får jeg tale et par ord åt dig,“ sa trollet, — det var han fra Sølentfjell.

„Får vel så,“ svarte Trolljo og gikk ut.

Ute stod Sølentrollet med skjoldlue i neven og tørket svetten med trøjeermet sitt. „Fy, så lummert i været,“ sa det — småbjerken bøide sig unda pusten og suset hele lien opover.

„Det kjennes alt svalere,“ sa Trolljo, han holdt sig fast i bunåven for ikke å blåse over ende.

„Du får se til du får sitte,“ sa han så og pekte på en haug et par riflemål bortpå fjellet.

„Å takk, jeg skulde ikke sitte heller,“ svarte trollet — det satte sig så det dundret i bakken.

„Det var da svært så mjuke stolsesser du har,“ sa det og husket sig op og ned i steinrøisene.

„Kan så trengs for gammelt folk,“ svarte Jo, han tendte på pipen sin.

„Så den karen skal se hitover att, han au?“ legger han til og setter sig ved siden.

„Kan hende du er grann-vår, du?“ spør trollet og ser på ham.

„Kjent folk er kjært folk,“ svarer Jo.

grann-vår: redd naboene sine.

Trollet sitter og karrer og karrer med den ene foten sin, snart bort i det ene bekkefaret, snart bort i det andre.

Så legger det hodet på skakke, ser spakferdig bort på Trolljo og gjør sig lekker.

„Du skulde vel ikke ha nogen råd for tannverk, vel?“ sier det.

„Kunde vel hende det,“ svarte Jo.

„Det var riktig bra,“ sa trollet. „Her for tre hundre år siden eller så omkring, fikk jeg verk i den ene av jekslene mine, og ikke likere blir det, heller verre tid for tid.“

„Få se,“ svarte Trolljo.

„Ser du den jekselen der lengst i nord? Det renner enda likesom en liten siklebek forbi; den er det,“ sier trollet og gaper.

„Jeg synes jeg ser noget slikt,“ svarer Trolljo, han skygger med hånden for øinene.

„Du får komme nærmere innåt, så ser du bedre,“ sa trollet. Dermed så løftet det ham op på den svære tanngarden sin.

„Jo nu ser jeg det grant,“ sa Trolljo. „Bortom den brede landtungen der i nordre lauten — det er enda et digert skar i tannen.“

„—’a den er det,“ sier trollet, det holder munden åpen. Jo drog sig sydover ut av gapet på det; for han kjente det begynte å sikle så han stod i bløtmyr til knes.

„Har du råd for slik verk da?“ spurte trollet.

„Det er åt i tannen,“ sa Jo. „Full av jord og røte er den, og pengeris og brisk eter og freter på den dag og natt. Men du vet alltid det fins råd, bare du gir mig det jeg vil,“ sa han.

„Nevn det,“ ropte trollet.

„Den vakreste jente i hele Norges land,“ svarte Trolljo.

„Henne skal du få,“ svarte trollet og blev blid over hele ansiktet.

„Sverg på det,“ sa Trolljo.

Og trollet til å sverge så stygt at det blev svart over alle fjell, og akeren frøs i dalene. „Tror du mig nu?“ skrek det.

„Bevars da,“ sa Trolljo, han drog efter hiksten.

„Hvordan skulde jeg så bli kvitt den åten i tannen da du?“ spurte trollet efter en stund.

„Jo,“ sa Jo. „Syv mil i nord ligger et høit fjell, og under det fjellet går en diger foss som heter Nefallet. Nu skal du sette dig slik at spruten av fallet står like ned i jekselen din, og slik skal du sitte til vannet har slitt tannen ren og alt åt er borte. Da blir du kvitt tannverken din.“

„Takk for godt råd,“ sa Sølentrollet og la i vei som et uvær nordover.

lauten: lendet.

„Ikke å takke,“ svarte Trolljo og hektet *på* budøren sin, tendte på varmen og la sig til å sove.

Sølentrollet sitter under Nekkallet for å renske jekselen sin.

Og så drømte han at trollet kom til ham med den vakreste jente i hele Norges land, og tre hoder hadde hun og tre andlet, det ene senere enn det andre. Det første var skinnende lyst med sjøblå øine og gullfaks; det andre var brennende brunt med

mørke øine og hår som kobber, det tredje var drivende hvitt med øine og hår som svarte natten.

Men da Trolljo våknet, var det lyse dagen. Budøren stod oppe, og ut og inn gikk et ungt, vakkert kvinnfolk og stelte.

Jo reiste sig halvt op fra bubenken og stirret.

„Hvad er du for en?“ spurte han.

„Konen din,“ svarte hun, hun stod med furuspiken og tendte på varmen.

„Nei, herregud, er du det, du,“ sa Trolljo handfallen og reiste sig. „Og ikke har du tre hoder heller?“ spurte han.

„Nei gud bevare mig vel for det,“ svarte konen hans, hun blev drivende hvit med hår og øine som svarte natten. Men deilig var hun allikevel. Så tok Trolljo kniven sin og kastet over henne så den blev stående i buveggen og skalv.

„Nu er jeg din,“ sa hun — hun var blek som før.

„Hurra, ja nu er du min,“ sa Trolljo, tok henne i fang og svingte henne rundt. „Og nu skal her bli bryllup,“ sa han. Så tok han henne ved hånden og gikk ut i gråværet som lå over alle fjell, og så bøide han sig mot nord og mot syd og mot øst og mot vest, og så ropte han:

„Alle fra fjellene,
alle fra dalene,
alle fra sjø og land,
alle fra luft og vann,
alle fra stene grå,
alle fra gress og strå,
kom og dans brura ut!“

Men da kan du tro der blev brurdans på fjellet! Fra myrene rente de, øgler og ormer og tusser og frosk, fra skogene veltet de, nisser og hulder og varulv og skrømt; i sjøene plasket de, nøkker og havmann og havfru og draug; i luften suste og slo det med kullsvarte vinger, og solen gikk ned, og månen gikk op, og nordenvind spilte til dansen.

„Hvad er du for en?“ spurte Trolljo.
„Konen din,“ svarte hun.

Med ett blev der mørkt som før jorden blev skapt. Det braket i fjellene, ulte i dalene; toren den slo og lynilden drev. Det var Sølentrollet, var det, som danset med mor si.

I ti år levde Trolljo alene med den vakre konen. Men når han tok henne i hånd, var hun kald som sne, og når han så henne i øinene, var de svarte som sjøen om natten.

„Har du ikke menneskesans?“ spurte Jo henne en dag. Hun svarte ikke, drog bare en sukk, tungsindig som østenvinden.

Og Trolljo som hadde råd for alt, visste ingen råd for henne, og øde var det over fjellet, og på de stille dager svam Trolljo og konen hans som to store mørke fugler over de svarte fjell-sjøer og slo ned efter fisk.

Så var det en dag utpå høsten, Trolljo og konen hans satt inni bua og bøtte fiskegarn.

Med ett kom der et blink så varmen sluknet, og et brak så berget brast. Og ned igjennem ljoren stakk et uskaftelig digert troll nesen inn.

„Å er den karen ifrå da?“ spurte Trolljo og reiste sig.

„Det er mig fra Trondfjell,“ sa trollet. Da blev konen til Trolljo hvit som sne og smøg under bubenken.

„Er gammelt folk ute og går så sent?“ sa Trolljo; han tok på sig trøien sin og gikk ut.

„Er så,“ sa Trondtrollet; det stod og stødde sig på en stav, diger som et mastetre.

„Se til du får sitte,“ sier Jo og peker på en haug tre rifle-mål bortpå fjellet.

„Kommer aldri opatt,“ svarer trollet, det står og karrer og karrer med den digre staven sin i alle myrer og bekkefar rundt omkring. Så legger det hodet på skakke, ser spakferdig bort på Trolljo og sier: „Du skulde vel aldri ville træ i den tråden i nålen min?“ Det holder frem en sølvtråd så diger som en arm og et bergbrott til nål.

„Gjør det sjøl,“ mente Trolljo.

„Har fristet nu i over tre hundre år,“ sa trollet. „For nu er jeg fem tusen år gammel og får vel se til å gifte på mig, og da skal der klær til, kan du skjønne.“

„Å ja, det er vel von det,“ sa Trolljo.

„Men tror du jeg får det til da, alt jeg strever, og alt jeg sliter?“ spurte trollet og blev grå i synet av bare sinne.

„Ingen under du ikke kan få trædd i tråden; for det er da ikke noget øie på nålen din,“ sa Trolljo.

„Nei skulde du ha sett slikt da,“ ropte trollet og satte sig, så det braket i alle haugene.

„Men du store alverdens under, hvor er det blitt av nåløiet da?“ sier det.

„Du får lete,“ svarer Trolljo.

Og trollet til å grave i alle lommer både høit og lavt og gå med lys og lykt over alle fjell. Men intet nåløie fant det.

„Nei, nu får du hjelpe mig,“ sa det til Trolljo.

„Får vel så, om du gir mig det jeg vil,“ svarte Trolljo.

„Nevn det,“ ropte trollet.

„Menneskesans til konen min.“

„Ikke verre,“ svarte trollet og blev blid over hele ansiktet. „Der ligger visst igjen noget slikt i den ene dragkistskuffen min efter henne jenten som blev stjålet fra mig her for ti år siden.“

„Så?“ sa Trolljo. Nu skjønte han hvor Sølenjutulen hadde fått konen hans fra.

„Det skal du få,“ sier Trondtrollet.

„Band på det,“ svarer Trolljo.

Og trollet til å bande så ustyggelig stygt at det slo skogbrand over alle fjell og luktet svidd over alle daler.

„Tror du mig nu,“ skrek det.

„Bevare mig vel,“ sa Trolljo, han drev åt bakken som en vott.

„Råd mig så,“ gryntet trollet.

Trolljo kom sig på føttene igjen, pyntet av trøien sin, og så sa han:

„Du skal lage det slik at du blør neseblod, og så skal du sette dig hen og holde nålen under dryppet, der nåløiet skal være, og slik skal du sitte, til dryppet har slitt hull på nålen. Da har du fått nåløie, som duger; men sitt huggende still, for dette er fint arbeide.“

Trollet holder bergbrottet under dryppet for å hule ut nåløiet.

„Takk for godt råd,“ sa trollet og gikk som et forferdelig uvær nord over fjellene. Hjemkommet tar det en diger kampestein og deljer til sig i den svære nesen sin så blodspruten står. Setter sig så og holder bergbrottet under dryppet for å hule ut nåløiet.

Men Jo gikk inn i bua igjen til konen sin.

Da satt hun der og så på ham med store, varme øine, solbrent som sønnenvinden og håret flommende som smeltet kobber.

Det stakk til i Jo med noget forunderlig han aldri hadde kjent.

„Har du fått menneskesans?“ spurte han, han stod og stirret på henne.

„Ja,“ svarte hun mykt som vestenvinden.

Og han tok henne i hånden, og den var varm, og han tok henne i fang så vart, så vart, og farven kom og gikk i hennes ansikt, og hun var deiligere enn før.

„Hurra, nu skal der bli annendags-bryllup!“ ropte Jo og svingte henne rundt. Så tok han henne ved hånden og gikk ut i den klare luft som lå over alle fjell; og så bøide han sig mot syd og mot nord og mot øst og mot vest, og så sa han:

„Alle fra skogene,
alle fra dalene,
alle fra sjø og land,
alle fra luft og vann,
alle fra fjelle grå,
alle fra himlen blå,
kom og dans brura ut!“

Men da kan du tro der blev brurdans på fjellet.

Fra tuvene rente de, orfugl og ryer og tiurer grå; fra skogene stampet de, elger og bjørner og harene små; i sjøene plasket de, gjedder og abor og ørreter gule; i luften suste det, gullrøde vinger av tusinne fugler, og solen gikk ned, og solen gikk op og sønnenvinden spilte til dansen.

Med ett blev der mørkt som før jord blev skapt; det braket i fjellene, ulte i dalene; toren den slo, og lynilden drev. Det var bjørnen, var det, som danset med elgen.

I ti år levde Trolljo alene på fjellet med konen sin. Ingen barn fikk de, og det var så stor en sorg. Og når han tok henne i hånd, var den brennende het, og når han så henne i øinene, var de varme av gråt. Og Trolljo som visste råd for alt, hadde ingen råd for henne, og øde var det over fjellet, og han kjente det så trangt for bringen.

Så var det en dag høgstsommer, Trolljo og konen hans satt inne i bua og bøtte fiskegarn. Med ett kom der et blink så varmen sluknet, og et brak så fjell brast. Og ned igjennem ljo-ren stakk et ostyggelig digert troll nesen inn.

„Hvem er det nu igjen da?“ spurte Trolljo.

„Det er mig fra Rondane,“ sa trollet, det var så gammelt at det skalv i målet.

„Er førådsfolk ute og går så sent?“ sa Trolljo, han tok på sig trøien og gikk ut.

„Er så,“ sa Rondanetrollet, det stod der tannløst og gammelt, måsågrått over hele kroppen og håret som en drivhvit skodde om skallen. Stav hadde det i hver hånd, digre som mastetrær.

„Hvad er på ferde nu da?“ spør Trolljo.

„Å hå!“ sier trollet — det er mest på gråten.

„Det er myy på ferde,“ sier det. Tårene drypper og drypper.

„Ja ikke har du tannverk,“ sa Jo, han skottet bort på det.

„Å nei, å nei — det er nok ikke så vel,“ hikstet trollet — den tannløse kjeften skalv så bua ristet.

„Du får si fra hvad det er,“ sa Trolljo.

Da tok trollet til å ule og bære sig, så det ramlet og raulet over alle fjell.

„Tapt bort fælen' mine!“ skrek det.

„Kunde mest tro det,“ svarte Trolljo. „For spor har jeg ikke sett efter dig nu på den tid jeg kan minnes.“

„Ja skulde du sett slikt da,“ sa trollet. „Hvor jeg går og hvor jeg står — ikke fins der spor efter mig.“ Det var på gråten ennå.

„Få sjå foten din,“ sier Trolljo, han går en hel fjerding bort på fjellet. Trollet til å snu og vende på sig og løfte på den ene foten sin.

„Riv ikke ned bua mi!“ skriker Trolljo fremover.

„Va' det likt sig!“ svarte trollet — det er så spakt og stilt. Trolljo gikk fremtil bua igjen.

fælen' mine (tykk l): ferdene, sporene.

Det var bjørnen, var det, som danset med elgen.

„Ingen under her ikke er slagspor efter dig,“ sa han. „For bjønneføtt er du, og alle klørne dine er borte.“

„H, h, h!“ sier trollet, det rister og vagger på det digre hodet sitt. „Fins det råd for dette da, du?“ sier det og gjør sig lekker.

„Du vet alltid det fins råd,“ svarte Jo, „bare du gir mig det jeg vil.“

„Nevn det,“ ropte trollet.

„Barn i bua mi,“ svarte Trolljo.

Ikke verre, mente Rondanetrollet. „Der lå igjen et slikt i dragkisteskuffen min, men det blev stjålet her for en tretti år siden; men barn skal du nu få likevel,“ sier det.

„Ta Gud til vidne på det,“ sier Trolljo.

Da så trollet på ham så underlig at det gjorde ham vondt like inn i hjerteroten.

„Gud? Ham kjenner ikke jeg,“ sa det og skalv på målet. „Men så sant der er et stort troll over oss alle, så sant skal du få barn. Tror du mig nu?“ sier det.

„Får vel så da,“ svarte Trolljo.

„Og nu får du gå hjem og sette dig på Rondeslottet, og så skal du stikke den ene foten din i Atnesjøen og den andre i Savalen, og slik skal du sitte til solen går op i vest og går ned øst. Da vokser klørne ut på føttene dine.“

„Takk for godt råd,“ sier trollet og legger i vei vestover fjellene som det verste uvær.

„Gud sign,“ sa Trolljo, han gikk inn i bua igjen til konen sin. Men da han kom inn, lå hun der blek på bubenken og sov med barn i armen.

Trolljo stod huggende still og stirret og torde knapt trekke pusten.

„Å Gud velsigne både dig og det vesle barnet vårt,“ sa han så lint som når løv skjelver.

Da våknet konen hans og så på ham, så glad, så glad. Og lys var hun i ansiktet med hår som gullfaks og øine som sjøen den blå.

„Nu er jeg din,“ sa hun og smilte så vakkert.

Men i samme stund så folk som rodde over Storsjøen, to store, brune fugler stupe stendøde til sjøs. Det var trollskapen som slapp Trolljo og konen hans.

„Hurra, ja nu er du min,“ sa Trolljo, „og nu skal her bli barsel som vel skal spørres over alle land.“ Og så tok han henne ved hånden og barnet på armen, gikk ut i det tindrende solskinn som lå over alle fjell og bøide sig mot nord og mot syd og mot øst og mot vest, og så sa han:

„Alle fra fjellene,
alle fra dalene,
alle fra sjø og strand,
alle fra luft og vann,
alle fra stene grå,
alle fra himlen blå
kom og dans barnet inn!“

Men da kan du tro der blev barsel på fjellet. I skogene duftet de, furu og grantre og ungbjerk som spratt; på viddene blommet de, myrblom på tuver og krekling i kratt; fra dalene ljomet det, flokker av kløkker som kimte og klang; fra himmelen glitret det, snehvite vinger som suste og svang, og solen gikk op, og månen den skjen, og vestenvind spilte til dansen.

Med ett blev der stilt, som før jord blev skapt; det dilret i luft, og det dalret i vann, og det skalv over himmelen blå. Det var Trolljo, var det, som danset med konen sin.